

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Президент

Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

А. А. Мелешевич

» березня 2018 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття ступення магістра за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Схвалено
Вченою радою
факультету економічних наук
(протокол № 1 від 11 січня 2018 р.)

Голова Вченої ради
декан

О. В. Гуменна

Київ-2018

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фахове вступне випробування за спеціальністю **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»** передбачено Правилами прийому до Національного університету «Києво-Могилянська академія» у 2018 р. для тих абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня магістра.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів, перевірку базового рівня знань з основних фінансових дисциплін («Фінанси», «Гроші та кредит», «Бюджетна система», «Податкова система», «Страхування», «Фінансовий аналіз», «Економіко-математичне моделювання (Економетрика)», «Макроекономіка», «Мікроекономіка»), визначення готовності вступників до засвоєння відповідної освітньої програми магістерського рівня.

Фахове вступне випробування за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» відбувається у **письмовій формі** і складається з двох частин:

- 1) **тестування;**
- 2) **розв'язання практичних завдань (задач).**

Кількість тестових завдань – 20, з них:

- **10** тестових завдань з фінансів;
- **5** тестових завдань з мікро- та макроекономіки;
- **5** з економетрики.

Кількість практичних завдань (задач) – 5.

Зразок тестових завдань з фахових дисциплін:

1. Зменшення будь-якого виду дебіторської заборгованості на підприємстві призводить до:
 - а) грошового припливу з інвестиційної діяльності;
 - б) грошового відпливу з операційної діяльності;
 - в) грошового припливу з фінансової діяльності;
 - г) грошового припливу з операційної діяльності.
2. Який фактор впливає на суму валового прибутку:
 - а) фінансові витрати;
 - б) витрати на збут;
 - в) собівартість реалізованої продукції;
 - г) адміністративні витрати.

Зразок тестових завдань з макро- та мікроекономіки, економетрики:

1. Якщо норма обов'язкових банківських резервів становить 100%, то величина грошового мультиплікатора дорівнює:
 - а) 0;
 - б) 100;
 - в) -1;
 - г) 1.
2. Поняття досконалої конкуренції припускає, що:
 - а) значна кількість фірм, що оперують у галузі, випускає стандартні товари;

- б) усі продавці та покупці мають повну інформацію про ринок;
- в) має місце вільний вхід на цей ринок і вихід з нього;
- г) усі попередні відповіді вірні.

3. Яке з наступних припущень не є необхідними в моделі лінійної регресії для отримання найкращих незміщених лінійних оцінок параметрів?
- а) незалежна змінна x є фіксованою;
 - б) математичне сподівання випадкової величини дорівнює нулю;
 - в) випадкова величина нормально розподілена;
 - г) випадкові величини мають постійну дисперсію;
 - д) відсутня автокореляція між випадковими величинами

Зразок задачі:

Визначте кількість грошей, необхідних для безінфляційного обігу грошей в економіці. Сума цін реалізованих товарів і послуг = 200 млрд.грн., платежі за кредитами = 40 млрд.грн., товари продані в кредит = 60 млрд.грн., взаємопогашені платежі = 20 млрд.грн., швидкість обігу = 8 оборотів на рік.

- а) 40 ; в) 22 ; д) 30 .
- б) 60 ; г) 20 ;

II. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Грошові агрегати, їх характеристика, фактори, що на них впливають.
2. Швидкість обігу грошей. Фактори, що впливають на швидкість обігу грошей.
3. Закон грошового обороту. Визначення об'єктивно необхідного обсягу грошової маси.
4. Попит на гроші. Мотиви попиту на гроші. Чинники впливу на попит на гроші.
5. Пропозиція грошей. Чинники впливу на пропозицію грошей.
6. Поняття валютного курсу і валютного регулювання.
7. Девальвація та ревальвація національної грошової одиниці.
8. Поняття інфляції: види та форми інфляції. .
9. Поняття кредиту, кредитного ринку.
10. Класифікація кредитів. Характеристика кредитів фінансово-кредитних установ.
11. Класифікація кредитів. Характеристика міжгосподарських кредитів.
12. Класифікація кредитів. Характеристика міжнародного кредиту.
13. Класифікація кредитів. Характеристика та особливості державного кредиту.
14. Класифікація фінансово-кредитних посередників. Ломбарди.
15. Класифікація фінансово-кредитних посередників. Послуга кредитної кооперації. Посередник кредитної кооперації.
16. Поняття, види та характеристика лізингових послуг.
17. Поняття та характеристика послуги факторинг.
18. Міжнародний кредитний ринок. Види та форми міжнародної кредитної діяльності.
19. Кредитування з боку міжнародних фінансових організацій.
20. Міжнародні боргові цінні папери.
21. Поняття бюджетної системи та бюджетного устрою України.
22. Структура бюджетної системи України.
23. Сутність та значення бюджетної класифікації.
24. Сутність та класифікація доходів бюджету і їх роль в економічному зростанні.
25. Міжбюджетні відносини.
26. Поняття і класифікація державних видатків, особливості відносин у галузі видатків.

27. Роль розпорядників бюджетних коштів у процесі кошторисно-бюджетного фінансування.
28. Централізовані державні фонди.
29. Дефіцит державного бюджету.
30. Поняття, функції та форми державного кредиту.
31. Поняття, функції та класифікація державного боргу.
32. Класифікація державного боргу.
33. Система управління та обслуговування державного боргу.
34. Поняття, роль, учасники бюджетного процесу.
35. Складання, розгляд та прийняття державного бюджету України та місцевих бюджетів.
36. Бюджетне планування та прогнозування.
37. Організація виконання державного і місцевих бюджетів.
38. Сутність, ознаки та необхідність податків.
39. Елементи податків.
40. Суспільні блага як передумови виникнення податків.
41. Класифікація податків.
42. Поняття та принципи податкової системи.
43. Податок на прибуток.
44. Податок на доходи фізичних осіб.
45. Єдиний податок.
46. Податок на додану вартість.
47. Акцизний податок.
48. Мито та митні збори.
49. Державне мито.
50. Місцеві податки та збори.
51. Податкова звітність.
52. Сутність фінансів як економічної категорії. Функції та призначення фінансів.
53. Фінансова система держави та її структура. Сфери та ланки фінансової системи.
54. Сутність, завдання і принципи фінансової політики. Типи та напрями фінансової політики.
55. Фінансова безпека держави та її індикатори.
56. Фінансовий механізм, його основні складові. Фінансові методи, важелі, інструменти.
57. Основи організації фінансового ринку та його класифікація. Інститути, що діють на фінансовому ринку. Характеристика основних операцій на фінансовому ринку.
58. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів та особливості їх оцінювання. Модель оцінки капітальних активів. Ринкова вартість портфеля фінансових активів.
59. Страховий ринок. Сутність страхування та його функції. Інститути, що функціонують на страховому ринку.
60. Сутність і основні принципи організації фінансів підприємницьких структур. Фінансові ресурси підприємства, їх формування і використання. Основні та оборотні засоби підприємств. Майно підприємства та його вартість.
61. Сутність міжнародних фінансів. Міжнародні фінансові інститути, їх загальна характеристика. Інструменти міжнародного фінансового ринку.
62. Сутність і значення фінансового аналізу. Його основні цілі, задачі, принципи.
63. Характеристика форм фінансової звітності.
64. Аналіз динаміки складу і структури майна підприємства.
65. Характеристика основних складових власного і залученого капіталу: основні відмінності між ними.
66. Аналіз використання капіталу підприємства.
67. Аналіз основних показників ліквідності підприємства та їх характеристика.

68. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
69. Оцінка операційного левериджу.
70. Основні показники оцінки рентабельності, їх характеристика.
71. Оцінка фінансового левериджу.
72. Факторний аналіз рівня рентабельності.
73. Якісний і кількісний рівень оцінки ділової активності підприємства.
74. Сутність непрямого методу аналізу руху грошових коштів, послідовність його здійснення.
75. Оцінка ризиків та визначення можливості їх страхування.
76. Визначення збитку і страхового відшкодування в майновому страхуванні.
77. Франшиза в страхуванні та її види.
78. Основи фінансової діяльності страховика.
79. Державне регулювання та нагляд за страховою діяльністю в Україні.
80. Загальні поняття про просту лінійну регресійну модель.
81. Загальні поняття про багатофакторну регресійну модель.
82. Основні класичні припущення при побудові простих лінійних та багатофакторних регресійних моделей.
83. Сутність методу найменших квадратів для оцінки невідомих параметрів регресійних моделей.
84. Алгоритм перевірки параметрів моделі на статистичну значимість за t-критерієм Ст'юдента.
85. Поняття перевірки регресійних моделей на адекватність за F-критерієм Фішера.
86. Визначення дисперсії перетину та нахилу в простій лінійній регресійній моделі.
87. Поняття про коефіцієнт детермінації та оцінений коефіцієнт детермінації.
88. Поняття про критерій Дарбіна-Уотсона (DW –критерій).
89. Які класичні припущення необхідні для того, щоб отримати BLUE-оцінки (тобто найкращі, незміщені, лінійні оцінки) невідомих параметрів регресійних моделей.
90. Основні показники макроекономічних вимірювань.
91. Поняття ВВП (ВВП) як основного показника оцінки результатів економічної діяльності держави.
92. Номінальний і реальний ВВП (ВВП).
93. Методи визначення валового національного продукту.
94. Цикли ділової активності: фази циклу та причини коливань.
95. Безробіття: основні визначення та вимірювання. Різновиди безробіття.
96. Повна зайнятість. Природний рівень безробіття.
97. Поняття інфляції. Види інфляції.
98. Рівень інфляції. Інфляція та реальний дохід.
99. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса.
100. Функції заощадження і споживання Дж. Кейнса
101. Ринкова рівновага. Вплив на функціонування ринку цінової "підлоги" і цінової "стелі".
102. Еластичність попиту. Основні фактори еластичності попиту.
103. Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту по доходу.
104. Еластичність пропозиції. Фактори еластичності пропозиції.
105. Виробництво та витрати.
106. Типи ринкових структур, їх характеристика.
107. Досконала конкуренція і крива попиту фірми.
108. Максимізація прибутку підприємства в короткостроковий період; мінімізація короткострокових збитків; припинення діяльності фірми в короткостроковий період в умовах досконалої конкуренції.
109. Пропозиція на досконало конкурентному ринку в короткостроковий період.
110. Довгострокова рівновага в умовах досконалої конкуренції.

III. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 328 с.
2. Базилінська О. Я. Макроекономіка: навч. посіб. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 442 с.
3. Базилінська О. Я., Мініна О. В. Мікроекономіка : навч. посіб./ за ред. О. Я. Базилінської. 2-е вид., доп. і перероб. – К : Центр навчальної літератури, 2004. – 351 с.
4. Борисенко В. Д., Кісетов Ю. В., Тубальцев А. М. Збірник задач зі страхування : навч. посіб. – Миколаїв : НУК, 2008. – 280 с.
5. Буй Т. Г. Податкова система : навч.-метод. посіб. – К. : НаУКМА, 2012. – 74 с.
6. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.
7. Гроші та кредит / за ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2001.
8. Гроші та кредит / за ред. Б. С. Івасіва. - К. : КНЕУ, 1999.
9. Глущенко С. В. Гроші та кредит : конспект лекцій. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 86 с.
10. Глущенко С. В. Гроші. Кредит. Кредитний ринок. – К. : НаУКМА, 2015. – 204 с.
11. Глущенко С. В. Кредитний ринок: інститути та інструменти : навч.посіб. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 153 с.
12. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях та відповідях : навч.посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.
13. Деньги и финансовые институты: тесты и задачи / под ред. И. Балабанова. – СПб. : Питер, 2000. – 192 с.
14. Долан Э. Дж., Кэмпбэлл К. Д., Кэмпбэлл Р. Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. – М.; Л. : Профико, 1991. – 560 с.
15. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загально-бов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.
16. Лук'яненко І. Г., Краснікова Л. І. Економетрика : підручник. – К. : Тов-во «Знання», КОО, 1998. – 493 с. (з табл., граф.)
17. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків. – К. : Основи, 1998. – 208 с.
18. Опарін В. М. Фінанси Загальна теорія : навч. посіб. / В. М. Опарін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 240 с.
19. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI.
20. Прімерова О. К. Фінанси : навчально-методичний посібник. – К.: НаУКМА, 2012 – 76 с.
21. Романенко О. Р. Фінанси : [підручник. 4-е вид]. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.
22. Сайт Національного банку України. [Електронне джерело]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=66232
23. Сорока Р. С. Бюджетна система. – Львів: Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2011. – 236 с.
24. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб.– К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.
25. Чала Н. Д. Бюджетна система. – К. : Знання, 2010. – 223 с.
26. Шелудько В. М. Фінансовий ринок: підручник. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2008. – 535 с.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового вступного випробування за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» оцінюються за 100-бальною шкалою.

Оцінювання письмової екзаменаційної роботи за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» здійснюється окремо по кожній частині білета, а саме:

- **Тестове завдання** (складається з двадцяти тестів) – 3 бали за кожне правильно виконане тестове завдання (**максимум – 60 балів**; якщо на жодне питання тестового завдання не надано правильну відповідь, абітурієнт отримує 0 балів);
- **Практичне завдання** (складається з п'яти задач) – 8 балів за кожну правильну вирішену задачу (**максимум – 40 балів**).

Виконання *задачі* оцінюється за такими критеріями:

8 балів студент отримує за повну вичерпну відповідь; вона складається з правильного арифметичного результату; доцільного і логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків; правильного посилання (за необхідністю) на відповідні законодавчі та нормативні акти.

5 балів студент отримує в тому разі, якщо задача розв'язана без теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків; теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання правильний, але є арифметичні помилки у розрахунках.

3 бали студент отримує в тому разі, якщо відсутнє теоретичне обґрунтування виконаних розрахунків та допущені арифметичні помилки; висновки і пропозиції є поверховими.

0 балів виставляється в тому випадку, якщо задача зовсім не розв'язана або розв'язана неправильно; опис та розв'язок є повністю ідентичними опису та розв'язку задачі іншими студентом.

Сума всіх балів, набраних абітурієнтом за виконання тестових і практичних завдань, переводиться в у відсоток виконання екзаменаційного завдання:

$$k = \frac{n \cdot 100}{m};$$

де k – відсоток виконання роботи;
 n – сума балів студента;
 m – максимальна сума балів.

Абітурієнт вважається таким, що склав фахове ступне випробування за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», якщо оцінка за письмовою екзаменаційною роботою становить **60-100 балів**.

У випадку, якщо екзаменаційна оцінка становить **0-59 балів**, абітурієнт вибуває з конкурсного відбору на спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Голова фахової атестаційної комісії

І. Г. Лук'яненко